

یادداشت عضو هیات مدیره فدراسیون واردات ایران/توصیه‌هایی به وزیر جهاد کشاورزی

نزدیک به یک هفته است سکان وزارت جهاد کشاورزی در اختیار آقای سیدجواد ساداتی‌نژاد است؛ فردی که بررسی برنامه‌هایش نشان می‌دهد نگاه جامع و شناخت کلی نسبت به چالش‌های بخش کشاورزی و دامپروری کشور دارد. تاکید او بر سازوکار نظام بازار و عرضه و تقاضا در اقتصاد کشاورزی از جمله نکات مثبت و مفید برنامه وزیر جهاد کشاورزی است. اما در این بین ظاهراً برای اهدافی که پیش‌بینی شده راهکارهای اجرایی لازم، عملیاتی و شفافیت ندارند.

به‌عنوان مثال پیش‌بینی تخصیص یارانه به بخش کشاورزی با سیاست آزادسازی قیمت‌ها و اعمال سازوکار بازار آزاد، سازگاری و همخوانی ندارد. همچنین توسعه و نوسازی زیرساخت‌های بخش قطعاً نیاز به تامین سرمایه‌گذاری‌های خارجی و انتقال تکنولوژی روز دنیا دارد. درضمن تحقق اهداف توسعه‌ای به‌ویژه افزایش راندمان تولید و ارزآوری از طریق توسعه صادرات محصولات کشاورزی و دامی قطعاً در گرو ایجاد پیوندهای تجاری و ثبت توسعه برندهای بین‌المللی خواهد بود. در این بین محدودیت‌های ناشی از تحریم و افزایش ریسک‌های تجاری تحمیل‌شده

از این بابت می‌تواند به‌عنوان مانع موثر در عدم تحقق اهداف تبیین‌شده محسوب شود. ضعف در لجستیک فرآوری و بازاریابی محصولات کشاورزی و دامپروری نیز از نکات مهمی است که نیازمند توجه بیشتر وزیر است.

یکی از چالش‌های جدی در بخش کشاورزی عدم توجه به نظرات تشکلهای تخصصی در این بخش از یکسو و تداوم فعالیت بخش‌های دولتی یا شبه‌دولتی در اقتصاد کشاورزی از سوی دیگر بوده، که امکان رقابت واحدهای غیردولتی را به شدت محدود کرده است. آنچه که به‌عنوان زیرساخت توسعه برون‌گرا در همه بخش‌های اقتصادی کشور و از جمله اقتصاد کشاورزی ضروری است، ایجاد بستر تعاملات مالی مبتنی بر استانداردهای جهانی است.

در حال حاضر، هزینه‌های اضافی ناشی از تحریم بر اقتصاد ایران طبق برآوردهای موجود حدود ۱۵ درصد از ارزش واردات و صادرات است. این مهم در جهان رقابتی امروز به معنی غیررقابتی شدن اقتصاد کشاورزی ایران در مقابل رقبا از یکسو و پُر ریسک شدن تعاملات تجاری ایران در مقایسه با رقبای تجاری آن است. بدیهی است در این شرایط و در کنار راندمان پایین تولیدات کشاورزی و دامی، قیمت تمام‌شده بالای این محصولات در مقایسه با استانداردهای جهانی شاهد از دست رفتن بازارهای صادراتی ایران خواهیم بود که نمونه‌های عینی آن را در بازارهای منطقه‌ای ایران از قبیل عراق، روسیه و... می‌بینیم. مسائلی از قبیل تهاثر نیز ضمن افزایش هزینه و ریسک تجارت عملاً با موانع اجرایی مواجه است. این نوع فعالیت تجاری نه تنها در تجارت بین‌الملل منسوخ و نامانوس است، بلکه به دلیل وجود استانداردهای مالی و نظارت‌های پولی و بانکی در اغلب بازارهای هدف صادراتی محصولات غذایی امکان توسعه آن را در ابعاد وسیع محدود می‌کند. به‌عنوان مثال، بازارهایی مثل بازار کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس با وجود تقاضای موثر صنعت غذا در عمل امکان اتصال و تعامل مورد انتظار یا سرمایه‌گذاری مشترک در پروژه‌های کشاورزی و دامپروری و شیلات با ایران را دارا نیست.

راهکارهای برون‌رفت از این چالش‌ها نیز از عمده موانع و ابهامات در مسیر تحقق اهداف توسعه‌ای وزیر جهاد کشاورزی در دولت سیزدهم محسوب می‌شود. خرده مالکیتی و پایین بودن راندمان منابع در تولیدات بخش کشاورزی و دامپروری، کمبود سرمایه‌گذاری و به‌روز نبودن و در دسترس نبودن تکنولوژی روز دنیا برای کشاورز و دامپروری ایران نیز از چالش‌های موجود به‌ویژه در ارتباط با طرح تولیدات قراردادی به‌عنوان

یکی از محورهای عملیاتی در برنامه وزیر محسوب میشود. موضوع رشد آموزشهای کاربردی در بخش کشاورزی در کنار توسعه اشتغال فارغالتحصیلان دانشگاهی در رشتههای مرتبط با علوم کشاورزی و دامپروری بهرغم اهمیت بالای آن نیز به نظر میرسد در حوزه برنامه ریزی چندان موردتوجه قرار نگرفته است. امروز خیل عظیم فارغالتحصیلان رشتههای علوم کشاورزی جویای کار یا فعال در مشاغل غیرمرتبط از مشخصات اتلاف منابع در حوزه کشاورزی کشور محسوب میشود. در نهایت آنچه که علاوه بر آرزوی توفیق آقای وزیر از ایشان و دولت سیزدهم انتظار میرود، ایجاد تحول و نوسازی در بدنه و ساختار عریض و تحویل این وزارتخانه، سازمانها و شرکتهای تابعه است که از طریق واگذاری بسیاری از امور و کوچکسازی و چابکسازی ساختارهای موجود میتواند تحرک بیشتری در تحقق اهداف ایجاد کند.

*محمد مهدی نهاوندی، عضو هیات مدیره فدراسیون واردات ایران